

O sinucidere ratată

Cinefilii apropiați vârstei mele își mai amintesc cu siguranță de tulburătoarea secvență tragi-comică din excepționalul film după Cehov al lui Nichita Mihalkov, *Piesă neterminată pentru pianina mecanică*, unde Platonov, personajul central, interpretat de marele actor Aleksandr Kaliaghin (cel care ulterior s-a îndrăgostit de Anda Călugăreanu în timp ce filmau amândoi la pelicula Adei Pistiner, *Stop-cadru la masă*), voia să se sinucidă aruncându-se de pe malul unei râpe în apa unui lac.

Numai că apa avea doar o jumătate de metru și tentativa sa de a-și pune, oripilat de ratare, capăt zilelor căpăta un aspect de-a dreptul rizibil.

Mutatis mutandis, cam tot așa a pățit, în iarna lui 1985, remarcabilul poet Paul Daian (pre numele său de buletin Sergiu Filip), când, exasperat că nici o revistă, cu toate diligențele făcute de prietena sa, marea poetă Angela Marinescu, ca și de criticul N. Manolescu, nu-i publică poemele, a vrut să treacă *dincolo*, dar nu oricum, ci, după modelul Jan Palach, martirul ceh al Primăverii de la Praga, să-și dea foc. Și unde? Lângă statuia lui Mihai Eminescu din fața Ateneului Român. (Cei născuți după 1989 și care mai frecventează târgurile de carte îl pot recunoaște pe Paul Daian în persoana care *face*

pe clovnul – și subliniez acest cuvânt: *face*–la, de pildă, Târgul Gaudeamus. Fiindcă el este poet, poet adevărat. Iar în sprijinul spuselor mele voi cita un scurt poem din cartea sa de debut, *Poeme sororale*, apărută – totuși! – în 1987, la Cartea Românească: „*secretul deținut de voi/ poate fi mielul/ sau granița extremă/ a monologului// adevărata metafizică/ poezia“.*.)

Dar până în 1987, cenzorii editurilor îi sugerau – și orice sugestie, atunci, era imperioasă ca un ultimatum – să scrie și el „mai luminos“. Ei bine, și-a zis poetul, „las’ că vă dau eu lumină!“. Zis, dar mai greu de făcut, fiindcă era la mare strâmtoare financiară; așa că a început să strângă de la vecini ba nițic diluant, ba oleacă de acetonă, ba niște motorină sau

chiar benzină de brichete. A reușit până la urmă să umple în acest fel două sticle de un litru.

Era o după-amiază târzie de decembrie, fără ninsoare, destul de călduroasă față de ceea ce-ar fi fost normal pentru perioada respectivă, și câțiva pensionari stăteau pe băncile din scuarul din fața Ateneului, unde era anunțat în seara aceea un concert de colinde, laice, bineînțeles. Nimeni nu l-a băgat în seamă pe Sergiu, care, în fața statuii lui Eminescu, s-a dezbrăcat tacticos, și-a pus hainele la o parte și, gol-pușcă, și-a turnat prima sticlă din acel amestec obținut cu greu în creștet. Apoi a aprins un chibrit. Flăcările l-au cuprins imediat, vâlvătaia a luminat puternic scuarul, apoi, la fel de brusc, totul s-a stins. Neînfricat, Sergiu și-a turnat

în cap a doua sticlă, și-a dat foc și... nimic: flăcările doar l-au pârlit ușor, așa, ca la primul braț de paie aruncat pe un godac sacrificat între Sf. Nicolae și Nașterea Mântuitorului.

Și aici intervine un al doilea martor, Vasile Speranța, regretatul prim tenor al corului Filarmonicii „George Enescu“, care mergea să repete colinde pentru concertul din seara aceea. El mi-a povestit întâmplarea, după o vreme, căci, date fiind împrejurările, îi era cam frică să-și amintească scena. Îi redau, postum, spusele: „Mergeam spre Ateneu când, în fața statuii lui Eminescu, am văzut o flacăra mare, care s-a stins repede. M-am apropiat și am încremenit: era Sergiu Filip, gol cum l-a făcut mă-sa! N-am apucat să zic ceva, că Sergiu și-a mai turnat ceva pe cap și și-a dat foc.

Iarăși flacăra mare și iarăși, după trei secunde, s-a stins. Am fugit spre el și-am strigat «Sergiu, ce faci?!». «Am vrut să mă sinucid, a zis el, da' uite, p... mă-sii, că n-am putut.» Era doar pârlit pe la sprâncene, pe părul de pe brațe. «Și-acum... ce faci?» – am zis eu. «Păi ce să fac?! – a zis el – dacă nu mai am benzină...» Și-a început să se îmbrace. «Păi atunci – am zis eu, că mai aveam timp – hai la o bere!» «Hai!» – a zis Sergiu și ne-am dus spre braseria de la Athénée Palace. Am trecut pe lângă o bancă și l-am auzit pe un pensionar spunându-i celuilalt: «A fost o filmare, cred că pentru un film de Sergiu Nicolaescu».

Dacă aș fi auzit povestea asta atunci când s-a petrecut, aș fi putut spune cu cinismul care ne măcina pe toți spre sfârșitul anilor '80 că „nici sinuciderile nu mai sunt ce-au fost”...